

Лобода Ю. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Кочнєва А.О., асистент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗКРАДАНЬ ВАНТАЖІВ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

В умовах сучасної економіки України транспорт, зокрема залізничний, є однією з найважливіших галузей народного господарства, має статус сполучної ланки з іншими галузями економіки, задовольняє зростаючі потреби у всіх видах перевезень держави, приватних промислових і інших компаній, а також громадян. Вантажні перевезення на залізничному транспорті традиційно є сферою найбільшої кримінальної уразливості. Збільшилося число зареєстрованих розкрадань нафтопродуктів, вугілля, чавуну, металопрокату та металобрухту.

Питаннями розслідування злочинів у сфері розкрадання вантажів на залізничному транспорті займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці: А.И. Агєєв, А.Д. Берензон, С.В. Бородін, Н.А. Банєнова, Д.О. Шамрай, Т.С. Яновська, М.В. Дорошенко, А.Є. Шевченко. Однак дана проблема все рівно залишається недостатньо розкритою.

Розкрадання вантажів на залізничному транспорті здійснюється на сортувальних станціях, де відбувається переформування складу, у ремонтних майстернях, з відкритих напіввагонів на ходу в місцях коротких зупинок або зменшення швидкості.

Спосіб, який зловмисники обирають для вчинення крадіжок, залежить від вантажу, на який вони посягають, і категорії осіб, які цим займаються (передусім це особи, які за родом своєї діяльності мають спеціальні знання про правила завантаження та перевезення вантажів). Вчинення серії злочинів однаковим способом може свідчити про причетність до них однієї особи (чи групи осіб). Розкрадання вантажів з відкритих платформ, піввагонів здебільшого вчиняють шляхом так званого вільного доступу, що не потребує застосування технічних

засобів для подолання перешкод. Проте й існування перешкод (запірно-пломбувальних пристроїв, кузовів вагонів, люків і дверей) не зупиняє злочинців [3, с. 118].

Складність у встановленні факту вчинення крадіжки вантажу та проведенні огляду місця події зумовлена специфікою роботи залізничного транспорту, що істотно перешкоджає визначенню точного місця викрадення вантажу, слідів злочину та особи злочинця, а саме: значною протяжністю території залізниці, швидким пересуванням вантажів, безперервним графіком роботи.

Найважливішою характеристикою розслідування злочинів у сфері розкрадань вантажів є його пошуково-пізнавальна природа, що базується на збільшенні і зміні структури розкрадання вантажів, особливо їх високоліквідних видів: прокату, феросплавів, металобрухту, пально-мастильних матеріалів, коксу і т.д. Для успішного виконання такого завдання працівникам підрозділів і служб транспортної міліції необхідно глибоко вивчити і знати не тільки способи вчинення крадіжок, їх поширеність, а й особливості діяльності залізничного транспорту, перевізного процесу, залізничну термінологію, специфіку документообігу, який застосовується на залізниці при вантажних перевезеннях, ефективні напрямки та заходи щодо попередження крадіжок вантажів, форми і методи взаємодії з територіальними ОВС та адміністраціями транспортних підприємств та інші обставини, які допоможуть оптимально вирішити поставлені завдання [2, с. 480].

У разі вчинення крадіжки об'єктами огляду стають ділянки місцевості, які прилягають до залізничних колій, і рухомий залізничний склад. У переважній більшості випадків (2/3) оглядають не саме місце вчинення злочину, а об'єкт злочинного посягання — вагон з вантажем, що перевозиться залізничним транспортом. А отже, місце вчинення злочину може перебувати на значній відстані від місця огляду [1, с. 146].

Таким чином, специфічними слідами, властивими цій категорії злочинів, є сліди зламу запірно-пломбувальних пристроїв, стін, підлоги, даху і дверей вагонів, в'язальних і пакувальних засобів. До них належать сліди тиску, ковзання, розпилування, свердління, розрізу. Окрему групу слідів зламу складають термічні та хімічні сліди подолання перешкод. Крім того, на місцях вчинення крадіжок

можуть залишатися мікрооб'єкти, виявлення яких дасть змогу встановити факт перебування на цьому місці злочинця.

Отже, знання організації комерційних і вантажних робіт залізничного транспорту, особливостей рухомого складу, правил та технологій перевезень вантажів, а також ретельний огляд місця події за фактом розкрадання вантажів на залізничному транспорті з урахуванням особливостей його проведення нададуть змогу виявити, зафіксувати та вилучити достатню кількість інформації, яка у сукупності не тільки сприятиме висуненню версій щодо встановлення особи злочинця, а й створить надійну доказову базу в подальшому.

Література

1. Бондар М.Б. Особливості огляду місця події за фактами розкрадання сипучих вантажів з вагонів-хоперів / М.Б. Бондар, О.В. Матвеєвський // Криміналістичний вісник. – 2011. – № 1 (15). – С. 142–147.
2. Вишня В.Б. Особливості виявленні та розкриття розкрадань на транспорті / В.Б. Вишня // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 4. – С. 479-484.
3. Кринична Е.В. Особливості огляду місця події за фактами розкрадання вантажів на залізничному транспорті / Е.В. Кринична // Криміналістичний вісник. – 2013. – № 1 (19) . – С. 117-120.